

Afera je sprožila akcijo

TAKO SE navadno začne. Govorice, sumničnja in ugibanja, potem odločen demanti prizadetih ter nazadnje — izbruh afere. Tudi v Leku so šla dogajanja po približno enakem vrstnem redu. Čeprav je začetek obetal le kratko »avanturico« peščice, ki naj bi se iz najrazličnejših razlogov spravila nad »nevdržne« razmere v podjetju in ki bo dvignila le toliko prahu, kot se sedaj po Pismu pravzaprav »spodobí« v slehernem kolektivu, so se stvari obrnile povsem v drugo smer. Posledice so hude, moralno politična škoda niti ne tako majhna, kot se je sprva zdelo.

PISMO

• Torej, začelo se je s pismom strokovnih sodelavcev iz marketinga II, v katerem so skupaj s šestnajstimi podpisniki zahtevali zamenjavo šefa. Pismo so obravnavali na sestanku organizacije ZK 11. 9. 1972 in sprejeli sklep, da je treba zadevo čimprej razčistiti in hitro ukrepati. Šef marketinga je bil res suspendiran, vendar brez posebnega pojasnila. Na istem sestanku so udeleženci kritizirali tudi politiko štipendiranja strokovnih kadrov ter nekatere druge nepravilnosti v podjetju. S tem je organizacija ZK praktično zaključila svoje delo, saj je imela do konca leta samo še dva sestanka.

• Aktivnost komunistov v Leku res ni bila na zavidljivi ravni, to je priznala tudi bivša sekretarka Ivica Prosen v razgovoru z novinarjem Komunistu. Vzrokov za to neaktivnost je bilo več, omenjala je tudi dejstvo, da je v podjetju, ki gospodarsko dobro stoji, kjer so osebni dohodki dobri, politično delo precej otežkočeno, saj se ljudje nočejo spuščati v konkretne probleme, ki so izven materialnih meja.

• Tudi novi sekretar organizacije je seznanil občinski komite Šiška s podobnimi problemi, večkrat je poudaril neustreznost razmer na področju kadrovske politike, premalo razvito samoupravljanje in druge težave. Toda novo vodstvo organizacije ZK je svoje delo dobro zastavilo in zato je bil optimizem tovarišev na občinskem komiteju upravičen.

»OBTOŽNICA ŠTIRIH«

• V novembru 1972 pa se je pojavilo drugo pismo štirih strokovnjakov, v katerem so v petih točkah podali oceno nekaterih negativnih pojavov v tovarni LEK.

• Omenjali so »sovražno aktivnost« v podjetju, ki naj bi se kazala predvsem v izdajanju raznih oblik verskih motivov na znanstveni in propagandni literaturi, korupcijo, preplačevanje zdravnikov in farmacevtov, ki prodajajo in predpisujejo zdravila te tovarne... S prstom so pokazali tudi na nepravilnosti pri izdajanju potnih nalogov, na kršenja samoupravnih pravic, statuta podjetja, samovoljo in še na celo vrsto vprašanj, ki so vodstvo te delovne organizacije postavile v dokaj čudno luč. Pravzaprav v tem pismu strokovnjaki niso odkrili nič novega, o tem se je že dolgo govorilo tako za vogali kot tudi na nekaterih sestankih, tudi tega, da bi to pismo kaj dosti pripomoglo k reševanju teh problemov, ne bi mogli trditi. Pa ne po krivdi avtorjev te obtožnice.

• Da ne bomo ostali samo na področju abstraktnega in površnega ocenjevanja, ilustrirajmo ta dogajanja s »primerom Mr. Šerkais«, ki bo nedvomno najbolj razkril vzroke in pobude, ki so potisnile pero v roke razočaranih sodelavcev marketinga.

• Omenili smo že, da je šestnajst ljudi podpisalo peticijo, s katero zahtevajo zamenjavo šefa oddelka zaradi njegovega neodgovornega in nedopustnega obnašanja do ostalih sodelavcev, zlasti do podrejenih, sumljive pa so bile tudi nekatere finančne poteze tega človeka, ki je s »privatizacijo« svojega položaja in s »strahovlado« v 18 mesecih »fluktuiral« kar 15 ljudi. Ko je ta peticija prišla do odgovornih v podjetju, se je sprožil močan mehanizem pritiskov in preganjanja, v katerem se je osebno angažiral tudi sam generalni direktor. Podpisnikom so dali vedeti, da niso zaželeni v tovarni in da lahko začno pripravljati svoje kovčke, sprožen pa je bil tudi disciplinski postopek proti nekaterim »upornikom«.

PRİČETEK FARSE

• To je samo delček, iztrgan iz obsežnega materiala, ki so ga štirje strokovnjaki poslali tudi na CK ZKS. Na občinskem komiteju so o tem pismu razpravljali in sprejeli sklep, naj o teh problemih najprej razpravlja osnovna organizacija ZK, izdela pa naj tudi politično oceno razmer.

• Na peturnem sestanku sekretariata OOKZ, ki je bil sklican 21. 11. 1972, so se ob prisotnosti sekretarja občinskega komiteja udeleženci odkrito in kritično dotaknili obravnavanih vprašanj. Veliko so govorili o slabi kadrovski strukturi, o slabih odnosih med vodilnimi, o pomanjkljivi informiranosti delavcev in o podobnih problemih in nepravilnostih. Sestavili so tudi oceno političnih razmer v podjetju, ki jo je kasneje organizacija ZK soglasno sprejela. Kdor je prebral to oceno, je bil gotovo presenečen, ko je izvedel, da je dalo nekaj članov ZK predlog, naj generalni direktor ponovno kandidira, čeprav je sam že okleval. Večina očitkov glede tehnokratske usmeritve vodstvene politike je namreč letela prav na generalnega, zato so tudi na občinskem komiteju menili, da — v skladu z oceno — ZK ne bi smela več podpreti kandidature direktorja, ne glede na njegove strokovne in poslovne sposobnosti.

• Sklicana je bila razširjena seja občinskega komiteja, ki so se je udeležili tudi člani sekretariata organizacije ZK v LEKU, predsedstvo sindikalne organizacije te tovarne, pomočnik direktorja podjetja, predsednik mestnega sindikalnega sveta Ljubljana in predsednik odbora za industrijo in rudarstvo pri mestnem sindikalnem svetu Ljubljana. In sklepi:

— podpora osnovni organizaciji ZK in njeni politični oceni, ki naj se konkretizira;

— predlog občini Šiška, naj v podjetju LEK pošlje komisijo za družbeni nadzor.

• Prisotni, med njimi seveda tudi člani sekretariata osnovne organizacije ZK v LEKU, so te sklepe sprejeli, toda moti se tisti, kdor misli, da so se jih vsi tudi držali. Na čelu akcije za ponovno izvolitev starega direktorja so korakali prav ti člani, razen sekretarja in nekaterih drugih. Uspelo jim je sklicati organizacijo ZK, nametali so nekaj »učinkovitih« argumentov, ki so povečevali zasluge direktorja in za konec kljub prejšnjim sklepom in stališčem izglasovali ponovno izvolitev. Farsa, za katero so poskrbeli »dosledni in radikalni« člani organizacije ZK v LEKU, je tako doživela nenavadno tragi-komičen vrhunec, ki seveda ni ostal neopažen. 9. marca letos je v Komunistu izšel članek z naslovom »Kam gredo komunisti Leka?«, v katerem je pisec postavil dve vprašanji, ki sta spričo nezrelega ravnanja udeležencev te farse povsem upravičeni:

• 1. Ali je v zvezi komunistov prostor za tiste člane, ki so najprej pisali in sestavili politično oceno, pozneje pa glasovali za kandidato dotedanega direktorja, posebno po pismu in 29. seji CK ZKS?

• 2. Ali lahko taka OOKZ sploh obstaja, ki se namesto z akcijsko enotnostjo in idejno-političnim delovanjem ukvarja z navadnim politikantstvom?

JE BILA OCENA NEJASNA?

• In odgovori na ta vprašanja? Komunisti Leka so se takoj po objavi članka sestali in razpravljali o nastalem položaju v podjetju ter v organizaciji. Obravnavali so tudi poročilo tričlanske komisije, ki ugotavlja, da ravnanje komunistov po sprejeti oceni političnih razmer priča o tem, da ti niso povsem dojeli vsebine ocene. Ali so se premalo poglobili vanjo ali pa so premalo konkretno ocenili politične razmere. Zato sta komisija in sekretariat to oceno konkretizirala tako, da bo »razumljiva« slehernemu komunistu, kar bo osnova za zavestno akcijo, v kateri naj se pokaže dejanska sposobnost in pripravljenost komunistov, da pravilno ocenijo in tudi spreminjajo razmere v podjetju. Konkretizirali so predvsem 2. in 6. točko sprejete politične ocene, ker po njihovem mnenju komunisti niso pravilno dojeli predvsem vsebine naslednjega stavka: »Že dalj časa delujejo v podjetju sile, ki imajo ob podpori generalnega direktorja edini smoter doseči čimboljše poslovne rezultate, ki so tudi opazni, toda ob hkratnem zanemarjanju drugih ciljev podjetja, pomembnih za razvoj odnosov.«

• Poudarili so, da se je njihovo podjetje v zadnjem času skoraj absolutno podrejalo hotenjem in zahtevam tujih firm. Sleherno nasprotovanje tem zahtevam je vodstvo odklanjalo z obrazložitvijo, da utegne neizpolnjevanje povzročiti konec sodelovanja s tujo firmo, kar pa bi vplivalo seveda na obseg proizvodnje in prodaje. Navedene oblike podrejenosti tujim firmam pa niti niso toliko zaskrbljujoče, kot je porazna resnica, da postaja podjetje iz dneva v dan bolj odvisno in manj ustvarjalno pri razvijanju lastne tehnologije. Za ravnanje, ki bi utegnilo biti katastrofalno za perspektivo podjetja, sta po mnenju sestavljalcev poročila odgovorna generalni direktor podjetja in direktor komercialnega sektorja, katerih domena so bili stiki s tujimi firmami. Obema so vztrajno sledili šefi oddelkov marketinga in drugi...

• Na podlagi tega poročila, ki pomeni potrditev ocene, ki so jo sprejeli konec preteklega leta, je občinski komite Ljubljana Šiška sprejel sklepe, v katerih ugotavlja, da so komunisti s ponovno obravnavo in sprejemom ocene dosegli pomemben napredek v utrditvi enotnosti organizacije ZK. Komite se strinja z dopolnilno oceno, ne strinja pa se z mnenjem, da je bila politična ocena premalo jasna in konkretizirana. Spričo ravnanja in vedenja nekaterih članov ZK, ki ni bilo v skladu z oceno in pripravljenostjo članov ZK za izvajanje politike ZKS in ZKJ, predlaga komite občinske konference, da organizacija te člane pokliče na odgovornost in jih kaznuje. Komite je v sklepu podal tudi priporočilo, naj organizacija ZK analizira delo samoupravnih organov in naj omogoči boljše obveščanje kolektiva, o celotnem poteku akcije, odnosih ter o splošni situaciji v podjetju pa je treba seznaniti ves kolektiv.

EPILOG

• Odstopil je generalni direktor, njegovo odločitev so seveda sprejeli. Pridružila sta se mu tudi dva šefa v službi marketinga. Akcija je torej le obrodila sadove, ki so tudi že odpadli. Toda to še vedno ni razlog za samozadovoljstvo in preveliko navdušenje. Sedaj se je namreč zgodilo samo to, kar bi morali komunisti v podjetju doseči že davno prej, pred pismom predsednika Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ, tudi pred »obtožnico« četverice strokovnjakov. Zakaj tega niso storili, zakaj je morala drevo tehnokratizma in samovolje ostreti šele afera, ki je vrgla umazano luč na precej širok krog ljudi v Leku, to naj komunisti te tovarne ugotove sami. Na njih je sedaj, da s svojo odločno akcijo, ki mora očistiti tudi njihove vrste, zgrade zdrave osnove gospodarjenja, da bo LEK prevzel vodstvo tudi na lestvicah kolektivov z najbolj razvitim samoupravljanjem in odnosi, ne samo v »Klubu deseterice najuspešnejših«.

Z. ŠETINC